

ELS ANALISTES ACOMIADEN EL GRAN COMUNICADOR AMB UN EXCEL·LENT

Bye Bye Ronnie

El pròxim dia 20 Ronald Reagan dirà adéu a la Casa Blanca. El veredicte dels articulistes i dels polítics que han fet balanç del seu mandat, amb l'excepció del demòcrata Jessie Jackson, li és favorable. El seus vuit anys de presidència sembla que difícilment seran oblidats.

Antoni Castel

Reagan va saber, al llarg de vuit anys, aixecar la moral perduda durant el mandat de Carter.

Ha canviat Reagan els Estats Units? Aquesta és la pregunta que s'han fet els principals mitjans d'informació nord-americans la setmana abans que George Bush assumís la presidència en una protocol·lària cerimònia celebrada a Washington. Ara, vuit anys després que aquell mediocre actor i bon governador de l'estat de Califòrnia substituís a la Casa Blanca un desacreditat Jimmy Carter, és l'hora de fer balanç d'un període republicà que ha inaugurat una etapa de saludable distensió en les relacions internacionals, propiciada, cal dir-ho, per la voluntat i necessitat del leninista Mikhaïl Gorbaxov de tirar endavant les reformes polítiques i econòmiques indispensables per a la supervivència del socialisme a la Unió Soviètica.

El judici dels vuit anys de reaganisme no esperà que es formés el tribunal dels *grans columnistes* de *Newsweek*, *Time*, *Us News and world report* i els influents diaris i ja fou celebrat el 8 de novembre, i també durant les primàries, quan els nord-americans que participen en la vida política donaren suport, sense dubtes, Bush, perquè escoltaren en el seu sobri discurs la promesa de la continuïtat de l'etapa Reagan. Bush, menys comunicador que el mestre Reagan, però més culte i format políticament, representava la garantia del reaganisme sense Reagan.

El veredicte dels articulistes de luxe i dels polítics consultats, amb l'excepció del demòcrata Jessie Jackson, és tan favorable a Reagan com la consulta presidencial de novembre. Els arguments són bastant coincidents i es poden resumir en el fet que Reagan sabé aixecar la moral perduda durant quatre anys de gestió de Carter, quan se sofriren humiliacions tan importants com la presa d'ostatges per part dels estudiants khomeinistes a l'ambaixada nord-americana a Teheran. En aquesta anàlisi es recorda els retrocessos en política exterior, amb l'entrada a Managua dels sandinistes després de la caiguda del dictador Anastasio Somoza, l'arribada al poder dels dirigents religiosos a Iran i la feblesa en els conflictes regionals, com Afganistan, Angola i Etiòpia, davant «l'expansionisme brejnevià».

¿Com aconseguí Reagan dur la iniciativa? La resposta és ben senzilla: demostrant fermesa en els moments clau. Els nord-americans, i això no ho diuen els analistes, volien enterrar per sem-

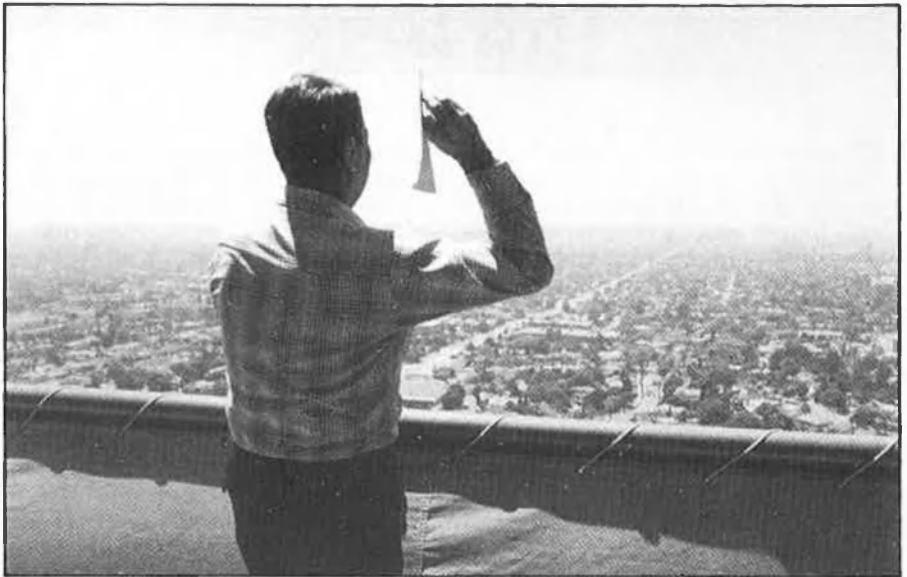
pre, la síndrome de Vietnam, de la capitulació, de les idees liberals. El que no ha aconseguit el temps ho aconseguí Reagan amb la revolució conservadora, és a dir, que Berkeley, el pacifisme i les protestes siguin detestades i considerades com etapes que mai més s'han de repetir. Davant aquest optimisme en ocupar una altra vegada el capdavant del món occidental, assoleixen menys relleu les crítiques contra els mals de l'economia nord-americana, en especial, l'augment del dèficit fiscal.

Anys de feblesa i confusió

Naturalment, fora dels Estats Units no hi ha tanta unanimitat a donar un excel·lent a Reagan. Menys apassionats, i sense el deure de superar complexos que només s'entenen des d'una perspectiva interna, els polítics europeus no poden deixar de destacar la consolidació de la força, de la *rambomania*, encara que es reconeix que cap president des de la segona guerra mundial havia obert tantes portes al desarmament i a la creació d'un clima de respecte entre l'Est i l'Oest. Cinc cimeres entre Reagan i Gorbtxov són el resultat més tangible d'una històrica distensió, acompanyada per l'acord de reducció dels míssils d'abast mitjà a Europa, la voluntat de desbloquejar els conflictes regionals —Afganistan, Angola, Cambotja— i la col·laboració en la resolució dels problemes encara pendents, com la creació d'un estat palestí i la destrucció de les armes químiques. Un bon expedient desvaloritzat per les improvisades actuacions militars que han fet trontollar l'estabilitat en algunes zones de la Terra.

La invasió de Grenada, el bombardeig de Trípoli i Bengasi i els repetits incidents amb forces iranianes al golf Pèrsic despertaren bastant inquietud en una Europa més preocupada en la construcció del mercat únic de 1992 i que, sense renunciar a l'aliança amb els Estats Units, producte de l'alta, no comparteix de vegades els mateixos interessos geoestratègics. L'escalada de la tensió a la Mediterrània amb l'hostigament de Gaddafi, la *bèstia negra* de Reagan durant els vuit anys, i l'obstinació a donar suport a la *contra* i sabotjar el pla de pau d'Esquipulas per a Amèrica Central no han estat unes decisions gaire compartides per les capitals europees, en especial del sud.

Tampoc falten des de fora les crítiques a la gestió interna. La discussió és ideològica en el cas del sacrifici dels més pobres i la reducció dels plans socials, però cap economista dubta que la revolució reaganiana ha empitjorat

A pesar dels nombrosos èxits, cap economista no dubta que la revolució reaganiana ha empitjorat seriosament l'economia.

alguns aspectes estructurals de l'economia. Els defensors de l'ultraliberalisme parlen dels 18 milions de llocs de treball creats en l'etapa Reagan, sense dir que el dòlar ha perdut protagonisme davant certes monedes, como el marc alemany i el ien japonès, reflec-

tint l'endeutament i les dificultats per competir amb l'allau de productes estrangers, principalment els fabricats a Corea del Sud i Japó. Si entrem en el debat ideològic, alguns periodistes de renom, com el director de *Le Monde diplomatique*, Claude Julien, fustiguen

I no morí

Vicent Partal

Escriure sobre Ronald Reagan, ara quan ja només li queda veure des de Capítol Hill la desfilada inaugural del seu amic George Bush, fa una miqueta de pena. Els qui ens dediquem a això d'explicar què passa al món hem gastat tants fulls de paper a recordar el cow-boy de la Casa Blanca que és difícil evitar una mirada cap al passat immediat.

Entre els molts papers que jo he escrit —i que vosaltres heu llegit, molts d'ells, en aquest setmanari— em fa gràcia recordar-ne un: farà com cinc anys (ben bé en els primers números d'EL TEMPS) vaig explicar que Reagan havia de morir en l'exercici del seu càrrec de president, irremeiablement.

No ho deia per l'edat, sinó per una vella llegenda índia, segons la qual, un bruixot havia maleït tots els presidents nord-americans. I havia disposat que aquells d'ells que foren triats en l'any acabat en zero de cada vint, moririen en la Casa Blanca. Poca conya: Kennedy (triat el 1960) morí mentre era president. Franklin Delano Roosevelt (que era president el 1940) també morí com a president. William McKinley (president vint anys abans) també morí. Vint anys abans, el president triat el 1880 —James Abram Garfield— només va durar sis mesos viu com a president. Finalment, Lincoln (elegit president el 1860) també morí, un poc després de ser reelegit. Les matemàtiques, doncs, semblaven infal·libles.

Però Reagan no ha mort. Aquests dies he pensat si no seria perquè és llunyanament irlandès (ja se sap que fil directe amb els esperits només el tenen alguns pocs pobles, entre els quals l'irlandès i els indis). Però Kennedy era molt més clarament irlandès i això no el va salvar de la bala de Dallas. L'únic argument definitiu que se m'acut és que Ronnie haja volgut donar una altra prova de la seua excepcionalitat. Desafiant la mort segura que l'esperava sota els porxos del 1600 de Pennsylvania Avenue.

¿Excepcional, per què? Doncs, perquè pocs presidents hi ha hagut tan ignorants com ell i tan poc preparats. I, en canvi, també, perquè ha aconseguit amb tot el mèrit del món fer-se un lloc destacat en la història dels presidents dels Estats Units.

Ell ha estat un desastre governant. No cal recordar que s'adormia mentre els seus consellers decidien enviar pastissos i biblies a Teheran, per començar bé l'Irangate. No cal recordar que ens va posar la carn de gallina a tots els europeus quan va anunciar que una guerra nuclear podia no ser massa greu perquè era factible reduir-la *només* al vell continent. No cal recordar tampoc que ja hi ha 35 milions de nord-americans que viuen en la pobresa declarada.

Tot això és cert. Però Mondaie encara no ha pogut alçar-se de la cadira, després de la palissa que Reagan li va endossar, i Dukakis encara dóna gràcies a déu i a la constitució que va impedir que Ronnie es presentara de nou com a candidat. Sap que el seu destí hauria estat semblant, o pitjor, que el de Mondaie.

Això, és el que caracteritza el nostre amic californià. Mal govern i adhesió cega. Poca tècnica sèria i molta Disneylàndia. Però sobretot èxit. En aquestes hores finals del seu mandat tothom li reconeixerà els evidents progressos que ell i el seu amic Gorbaxov han aconseguit per la pau mundial. I, dins del seu país, tothom admetrà que ha aconseguit retornar l'orgull a una part del seu poble (als Estats Units hi ha molts americans que no s'enorgulleixen de ser-ho...) que l'havia perdut després de Vietnam i el Watergate. Passarà així a la història: com un gran president que els demòcrates no saberen —o no volgueren— acorralar contra les seues evidents mancances.

La raó de per què ha acabat tan tranquil els seus anys de glòria importa ja poc, però —insistesc— potser s'ha de buscar, bàsicament, en la incompetència dels seus contrincants. El podien haver soterrat en processos judicials i no ho feren. I políticament, en el país on la política és sobretot espectacle i televisió, Reagan ha demostrat que si abans era un mal actor de sèrie B, ara ha après. Ha interpretat el paper més extraordinari de la seua carrera i no ha deixat ni un forat al dubte: el president és ell i ningú li ha fet ombra. Ni després de —metafòricament— mort.

S'ha acabat, doncs. Ara haurem d'aprendre els fils amagats de l'administració Bush i oblidar la caricaturesca Nancy. M'agradaria saber ¿què serà de Katlenen, l'eficaç secretària personal? ¿Canviarà Barbara l'espantós sofà on els Reagan seien a veure la televisió? ¿I els fabricants d'acudits dels diaris de la capital, què faran?

Segurament començar de nou i inventar un nou mite, una nova imatge. Però em tem que serà difícil oblidar Ronald Reagan. Oblidar el pànic que li teníem. I acostumar-nos a saber que també els indis han estat vençuts per aquesta mala peça. □

Imatge de la felicitat de tot un poble, els Reagan van ser prolixos en aquesta classe de manifestacions.

per immoral un Reagan tan admirat per la primera ministra britànica, Margaret Thatcher, per haver fomentat el culte als diners i empobrit els més pobres, sense esforçar-se per reduir la marginació i les tares que hi viuen en simbiosi: analfabetisme, drogues, violència i degradació moral.

Això no obstant, aquestes precisions moralistes no impediren que Reagan s'acomiadés dels nord-americans amb un discurs televisat, ben elaborat, per resumir els vuit anys en un refrany en què un *boat people* de vietnamites és recollit per un portaavions nord-americà al mar de Xina i un *marine* és saludat pels fugitius amb la frase: «¡Hola, home de la llibertat!» Reagan incidí en el fet «Amèrica ha retrobat el seu esperit, la seva identitat nacional» i ara és «respectada al món», després «d'anys de feblesa i confusió», en al·lusió ben directa a Carter i també a Nixon, Ford i Johnson, responsables del replegament a Vietnam.

En la breu despedida del *gran comunicador* també es parlà de la necessitat «d'explicar que Amèrica és la llibertat», una obsessió que no entusiasma fora de les fronteres. Els aspectes més negatius ni s'anomenaren, en particular l'escàndol de l'Irangate, que atrapa fa tan sols dos anys destacats membres de l'administració Reagan, com Oliver North, William Casey i John Poindexter. Malgrat les paraules, faran falta alguns anys per poder donar un veredicté més desapassionat sobre els vuit anys de presidència de Ronald Reagan. □